

KINH TẾ - CHÍNH TRỊ CHÂU PHI THẬP NIÊN ĐẦU THẾ KỶ XXI

ĐỖ ĐỨC ĐỊNH *

SAU nhiều thập kỷ chìm đắm trong chiến tranh và nghèo đói, từ năm 2000 đến nay, châu Phi đã có những dấu hiệu ổn định về chính trị - xã hội, bước đầu đạt được một số tiến bộ về tăng trưởng kinh tế. Năm 2003 và năm 2004, châu Phi là khu vực có tốc độ tăng trưởng GDP đứng thứ hai trong nhóm các nước đang phát triển sau Đông - Nam Á. Mặc dù còn xa mới có thể đạt được các Mục tiêu Thiên niên kỷ (MDG) nhằm giảm một nửa tỷ lệ nghèo đói và nâng tốc độ tăng trưởng lên là 7%/năm vào năm 2015, nhưng những tiến bộ đạt được trong những năm đầu thế kỷ XXI cho thấy bức tranh kinh tế - chính trị châu Phi đang có chiều hướng sáng dần lên.

1 - Tình hình chính trị và kinh tế châu Phi những năm đầu thế kỷ XXI

Về phương diện chính trị, tình hình châu Phi có dấu hiệu thay đổi theo chiều hướng tích cực:

Thứ nhất, các nước châu Phi đang cùng nhau thực hiện những nỗ lực mang tính toàn khu vực nhằm ngăn chặn chiến tranh và xung đột, tạo sự ổn định lâu dài về chính trị. Trong nhiều thập kỷ qua, do không có hòa bình, các nước châu Phi chưa có điều kiện để xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội. Năm 2003, các nhà lãnh đạo Liên minh châu Phi (AU)⁽¹⁾ đã thành lập Hội đồng hòa bình và an ninh (PSC) gồm 15 nước thành viên theo mô hình của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhằm thúc đẩy tiến trình hòa bình, an ninh và ổn định khu vực. Hiện nay, PSC đang

xúc tiến các hoạt động khắc phục tình trạng khủng hoảng và hỗ trợ nhân đạo tại Xu-đăng; thành lập một hệ thống tư pháp thống nhất của châu lục trên cơ sở sáp nhập Tòa án tư pháp châu Phi và Tòa án châu Phi về con người và quyền con người để thực hiện quyền bình đẳng, công bằng cho người dân toàn châu lục. Những chia rẽ, bất đồng đang dần được dàn xếp, đem lại sự ổn định chính trị và phát triển kinh tế ngày càng nhiều cho châu Phi.

Thứ hai, các nước châu Phi đang nỗ lực thiết lập một nền dân chủ nhằm tạo điều kiện cho phát triển kinh tế - xã hội. Ngoài một số nước vẫn duy trì chế độ độc đoán như Ê-ri-vê-a, Ê-qua-tô-ri-a Ghi-nê, Xu-đăng, Dim-ba-bu-ê, Găm-bi-a..., các nước châu Phi khác đang chuyển dần sang cơ chế chính trị dân chủ. Một trong những cải cách mạnh mẽ ở châu Phi là việc thành lập Nghị viện châu Phi (PAP) theo mô hình Liên minh châu Âu (EU) nhằm bảo đảm sự tham gia đầy đủ của người dân trong điều hành, phát triển và hội nhập kinh tế. Liên minh châu Phi đã thành lập một cơ chế giám sát châu Phi (APRM) với 24 nước thành viên nhằm

* PGS, TS, Viện nghiên cứu châu Phi - Trung Đông, Tổng Biên tập Tạp chí Nghiên cứu châu Phi - Trung Đông

(1) Nhằm nâng cao vai trò của châu Phi trên thế giới, năm 2002, Liên minh châu Phi (AU) đã chính thức được thành lập với mục tiêu đưa châu Phi vượt qua đói nghèo, xung đột và bệnh tật, tiến tới ổn định và phát triển kinh tế - xã hội.

thúc đẩy dân chủ, nâng cao tinh thần trách nhiệm thông qua việc thực hiện các chính sách và tiêu chuẩn, đem lại sự ổn định chính trị, phục vụ cho tăng trưởng kinh tế cao và phát triển ổn định. Hoạt động của APRM tập trung vào 4 lĩnh vực chính: dân chủ và thể chế chính trị, cơ chế quản lý kinh tế, cơ chế quản lý công ty và phát triển kinh tế - xã hội.

Mặc dù đã có những dấu hiệu tích cực về chính trị, nhưng châu Phi vẫn phải đối mặt với nhiều thách thức lớn, đó là:

Xung đột sắc tộc và tôn giáo vẫn tiếp diễn ở nhiều nơi, ẩn chứa nhiều rủi ro và nguy cơ lớn đối với hòa bình và phát triển ở châu Phi. Xung đột kéo dài ở châu Phi đã làm chết khoảng 7 triệu người và ước tính thiệt hại khoảng 250 tỉ USD. Hiện nay, vẫn còn 9 nước châu Phi đang phải đối mặt với xung đột (2). Tại Công-gô, cuộc xung đột đã gây khủng hoảng cho chương trình cứu trợ nhân đạo của Liên hợp quốc. Nguy hiểm hơn là cuộc khủng hoảng sắc tộc này đã kéo theo sự căng thẳng với các nước láng giềng như Ru-an-đa, U-gan-đa; tạo nên dòng xoáy bạo lực triền miên tại Trung Phi. Mặc dù các nhà lãnh đạo châu Phi đang tập trung thảo luận, tìm các biện pháp giải quyết vấn đề chia sẻ quyền lực chính trị, song tình hình không mấy khả quan.

Tình trạng thể chế chính trị yếu kém, nạn tham nhũng hoành hành. Thể chế chính trị yếu kém bắt nguồn chủ yếu từ hệ thống quản lý thiếu minh bạch, hạn chế về nguồn lực tài chính và nguồn nhân lực không có kỹ năng. Sự yếu kém này không chỉ thể hiện trong hiến pháp và pháp luật, mà còn trong cơ cấu nội bộ của các đảng phái chính trị. Xu hướng mua chuộc trong bầu cử được áp dụng nhiều hơn là việc đưa ra các chương trình hoạt động chính trị toàn diện, có sức thuyết phục. Trình độ của người đại diện chính quyền và dân chúng còn hạn chế, châu Phi đang thiếu một hệ thống chính trị hiện đại để có thể đáp ứng được những nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội.

Thể chế chính trị yếu kém là nguyên nhân cơ bản dẫn đến nạn tham nhũng tràn lan ở các nước

châu Phi. Theo đánh giá của Ngân hàng thế giới (WB, 2003), việc kiểm soát tham nhũng ở châu Phi tỏ ra không hiệu quả. Từ năm 1996 đến năm 2002, trong số 8 nước được coi là nhóm có những điều chỉnh ổn định nhất châu Phi, chỉ có Buốc-ki-na Pha-xô cải thiện được tình trạng tham nhũng, 7 nước còn lại không có tiến bộ, thậm chí tham nhũng còn nặng nề hơn như ở Mô-dăm-bích và U-gan-đa.

Về phương diện kinh tế, châu Phi là khu vực nghèo nhất trên thế giới hiện nay. Thu nhập đầu người ở châu Phi thấp, có xu hướng giảm. Hiện 35 trong tổng số 48 nước nghèo nhất thế giới là các nước thuộc châu Phi. Hơn 40% dân số ở vùng hoang mạc Sa-ha-ra sống dưới mức 1 USD/ngày/người. Năm 2003, khoảng 200 triệu người dân châu Phi bị thiếu ăn do sản lượng lương thực tại 31 quốc gia giảm; 35% trong 115 triệu trẻ em không được đến trường. Số người nghèo ở châu Phi có xu hướng tăng nhanh, hiện nay là khoảng 350 triệu người; chỉ có 4 nước có khả năng đạt được các Mục tiêu Thiên niên kỷ là giảm một nửa số người nghèo vào 2015.

Châu Phi có dịch bệnh triền miên, đặc biệt là đại dịch bệnh HIV/AIDS. Khu vực Sa-ha-ra chiếm 10% dân số thế giới nhưng chiếm gần 70% số người nhiễm HIV. Với tốc độ dịch bệnh tăng nhanh như hiện nay, trong 10 năm tới, đại dịch HIV/AIDS có thể làm giảm một nửa lực lượng lao động ở miền Nam châu Phi và đến năm 2020 tuổi thọ trung bình của khu vực này sẽ giảm khoảng 20 tuổi. Ước tính mỗi năm đại dịch này làm thiệt hại từ 0,5% đến 2,5% GDP của châu Phi. Đây là nguyên nhân khiến tệ nạn xã hội gia tăng, khoảng cách giàu nghèo ngày càng lớn, tỷ lệ thất nghiệp cao. Đến nay đã có 20 triệu người châu Phi chết vì dịch bệnh HIV/AIDS. Hiện tại, cứ 10 người dân châu Phi có 4 người nhiễm HIV/AIDS.

(2) Xu-đăng, Cốt Đi-voa, Công-gô, Ni-giê-ri-a, Xô-ma-li, U-gan-đa, Ru-an-đa, Bu-run-đi, và Ăng-gô-la

Châu Phi là khu vực bị cô lập cao với thế giới bên ngoài. Trong khi xu hướng toàn cầu hóa, đặc biệt là hội nhập kinh tế quốc tế đang diễn ra sâu rộng trên toàn thế giới, châu Phi vẫn chưa có bất kỳ phương thức hội nhập kinh tế hiệu quả nào, vẫn bị cách ly với xu hướng phát triển của thời đại. Nhận thức được điều này, trong các hội nghị của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), các diễn đàn kinh tế quốc tế, các nhà lãnh đạo châu Phi đã nhiều lần lên tiếng kêu gọi các nước và cộng đồng quốc tế trợ giúp châu Phi khai thác và sử dụng các nguồn lực hiện có để phát triển và hội nhập. Tuy nhiên, tình hình vẫn không mấy khả quan khi châu Phi chỉ chiếm 1% tổng số vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI), 1% GDP và 2% kim ngạch thương mại toàn cầu. Theo báo cáo Thống kê thương mại quốc tế năm 2003, xuất nhập khẩu của châu Phi chỉ đạt mức tăng trưởng 2% so với mức 4% của toàn thế giới. Nguyên nhân chính là do chính sách trợ giá, đặc biệt là trợ giá nông sản của các nước phát triển. Theo Ngân hàng phát triển châu Phi (AFDB), trung bình mỗi năm các nước phát triển trợ giá cho nông dân 310 tỉ USD, do vậy, chính sách đó đã bóp nghẹt khả năng cạnh tranh của hàng hóa châu lục này.

Châu Phi là khu vực sống nhờ vào viện trợ nước ngoài và phải chịu gánh nặng về nợ nước ngoài. Đối với hầu hết chính phủ các nước châu Phi, viện trợ nước ngoài là một nguồn thu lớn, chiếm khoảng 1/2 tổng nguồn thu nhằm phục vụ cho chi tiêu ngân sách. Chính sự phụ thuộc này đã phản ánh mức độ nghèo nàn, hạn hẹp về tài chính và kinh tế của đất nước, và là một yếu tố quan trọng dẫn đến thâm hụt ngân sách nặng nề, lạm phát cao, tính kém hiệu lực trong điều hành, thực thi các chính sách kinh tế của chính phủ các nước châu Phi.

Thâm hụt cao dẫn đến nợ nước ngoài lớn. Hiện nay, nợ nước ngoài chiếm 60,7% GDP của châu Phi. Trong vài thập kỷ qua, viện trợ nước ngoài hầu hết được dùng để chi trả các khoản nợ nước ngoài. Mức vay nợ nước ngoài cao khiến WB và Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF) phải đưa ra

Sáng kiến giảm nợ cho các nước nghèo nhất thế giới (HIPC). Tỷ lệ nợ/xuất khẩu của HIPC tăng từ 170% năm 2001 lên là 208% năm 2003, chủ yếu tập trung ở các nước châu Phi.

Tuy phải đối mặt trước những khó khăn như vậy, nhưng theo đánh giá của giới chuyên môn, *châu Phi đang có dấu hiệu tăng trưởng kinh tế tương đối khả quan.* Tốc độ tăng GDP của châu Phi trong những năm gần đây được cải thiện đáng kể (năm 2002 là 3,2%, năm 2003 là 3,8% và năm 2004 là 4,4%). Năm 2004, có 35 trong số 53 nước đạt tốc độ tăng trưởng kinh tế nhanh (trong đó 21 nước đạt trên 5%; 7 nước đạt trên 7%). Nguyên nhân là nhờ sản lượng nông nghiệp tăng do thời tiết tốt và giá nguyên liệu trên thị trường thế giới phục hồi; các nước xuất khẩu dầu tăng trưởng cao nhờ mở rộng đầu tư và xuất khẩu.

Nhờ thể chế chính trị và môi trường kinh tế vĩ mô của các nước châu Phi có xu hướng ổn định dần, *lạm phát cũng đang dần được kiềm chế.* Theo IMF, trong 2 năm 2003 và 2004, tỷ lệ lạm phát ở châu Phi được giữ ở mức một con số. Cụ thể, năm 2004 lạm phát ở châu Phi đã giảm xuống 8,8%, mức thấp nhất trong vòng hơn 20 năm qua; thâm hụt ngân sách giảm xuống 1,7% GDP, thấp nhất trong 10 năm qua.

Môi trường đầu tư của châu Phi trở nên tốt hơn. Lý do khiến FDI vào châu lục này tăng là do các nước châu Phi đang nỗ lực đạt được hòa bình, ổn định chính trị, ngăn chặn xung đột và tích cực cải cách kinh tế. Nổi bật là Bô-uan-na, Nam Phi, Mô-ri-xơ, Na-mi-bi-a, Tuy-ni-di đã và đang đẩy mạnh tự do hóa thị trường; thực hiện các chính sách cải cách như tăng tỷ lệ phụ nữ tiếp cận với các cơ hội giáo dục; bình đẳng giới và sức khỏe; nâng cao chất lượng lao động, hiệu quả chính sách giảm nghèo; cải cách hệ thống luật pháp.

Tuy nhiên, bên cạnh đó, FDI vẫn tập trung phần lớn ở các nước có nguồn tài nguyên dầu lửa. Trong số 10 nước tiếp nhận FDI lớn nhất châu Phi các năm 2001 - 2004, có 7 nước là sản xuất dầu lửa. Ngoài ra, tham nhũng, như đã nói

ở trên, đang là cản trở lớn nhất đối với các nhà đầu tư nước ngoài vào châu Phi. Báo cáo của WB năm 2005 cho biết có nước, 75% công ty nước ngoài phải chi tiền hối lộ; 70% công ty ở một vài nước gặp phải những khúc mắc từ các quy định luật pháp. Trong các năm 2000 - 2004, FDI vào châu Phi gặp phải cản trở do tình trạng hối lộ, mua chuộc, tống tiền; khả năng tiếp cận thị trường yếu kém; tình hình kinh tế, chính trị chưa năng động; nguồn tài chính hạn chế, chi phí hành chính cao; cơ sở hạ tầng nghèo nàn, chế độ thuế không hấp dẫn; nguồn lao động kỹ năng thiếu, hệ thống luật pháp chưa hoàn chỉnh; nguồn tài nguyên hạn chế, chính sách khuyến khích đầu tư và thương mại thấp...

Xuất khẩu của châu Phi ngày càng tăng. Do nhận thức được tầm quan trọng của thương mại quốc tế, các nước châu Phi đang nỗ lực tự do hóa thương mại và mở rộng các hoạt động trao đổi thương mại trong nội bộ khối và với thế giới bên ngoài. Năm 2004, nhờ có những biến động có lợi trên thị trường thế giới, thặng dư buôn bán của châu Phi đạt 5 tỉ USD. Xuất khẩu của châu Phi tăng 18,6% về giá trị, 4,6% về khối lượng. Hiện nay, các sản phẩm xuất khẩu của châu Phi có tiềm năng lớn bao gồm cà phê, chè, bông, đồng, vàng, kim cương và dầu khí. Ngoài ra, châu Phi còn dự định xuất khẩu một số sản phẩm chế biến, chế tạo như phụ tùng ô tô và linh kiện điện tử, đẩy nhanh sự tham gia vào chuỗi dây chuyền sản xuất và trao đổi sản phẩm chế tạo quốc tế.

2 - Dự báo giai đoạn 2005 - 2010

Bức tranh đa dạng về tình hình kinh tế - chính trị châu Phi trong thời gian qua đủ cơ sở để đánh giá về một triển vọng tương đối sáng sủa của khu vực này trong giai đoạn tới. Theo đánh giá của AFDB, châu Phi hiện đang có cơ hội tăng nhanh tốc độ phát triển kinh tế - xã hội, đưa tỷ lệ nghèo đói xuống mức trung bình của thế giới thông qua những biện pháp như ổn định tài chính, giảm phụ thuộc vào viện trợ bên ngoài; thực hiện cải cách hành chính và cơ chế chính trị nhằm tạo ra một cơ chế dân chủ hơn phục vụ cho các hoạt động kinh tế - xã hội; tăng

cường phối hợp chính sách giữa các nước, kêu gọi sự trợ giúp của cộng đồng quốc tế để nâng cao hiệu quả của quá trình cải cách.

Tương lai của châu Phi sẽ tốt đẹp hơn khi kinh tế phát triển, quyền con người được tôn trọng và xung đột quân sự giảm. Với việc mở cửa thị trường với các nước phương Bắc, châu Phi hy vọng sẽ thoát khỏi cái bẫy nghèo khổ. Kinh tế toàn cầu phục hồi mạnh sau một vài năm trì trệ vào đầu thế kỷ XXI, cùng triển vọng tăng trưởng kinh tế của Mỹ và Trung Quốc, cầu về hàng hóa nguyên nhiên liệu từ châu Phi đang có xu hướng tăng dần. Theo đánh giá của IMF, tình trạng lạm phát ở một số nước châu Phi sẽ tiếp tục được kiềm chế và tài khoản hiện hành tiếp tục được cải thiện. Hai nhóm nước dự báo sẽ đạt được tốc độ tăng trưởng nhanh nhất trong giai đoạn 2005 - 2010 là các nước xuất khẩu dầu lửa gồm Ê-qua-tô-ri-a, Ghi-nê, Ăng-gô-la, Công-gô... và những nước đang đẩy mạnh công cuộc cải cách tích cực như Mô-dăm-bích, Dăm-bi-a, Tan-da-ni-a...

Những khó khăn lớn hiện đang cản trở sự phát triển ở châu Phi là do chi phí vận tải cao, quy mô thị trường nhỏ, năng suất nông nghiệp thấp, bệnh tật hoành hành, việc phổ biến các công nghệ nước ngoài hầu như không đáng kể, tỷ lệ dân số tăng quá nhanh làm ảnh hưởng đến tỷ lệ tiết kiệm quốc gia. AFDB đã đưa ra những kế hoạch phát triển lâu dài cho châu Phi trong đó có *sáng kiến lớn* về phát triển nguồn nước ở châu Phi với số vốn huy động là 14,7 tỉ USD. Theo AFDB, phát triển nguồn nước sẽ giúp đem lại sự an toàn vệ sinh, xóa bỏ đói nghèo, ổn định kinh tế cho châu Phi.

AFDB đã quyết định lập một quỹ trị giá 140 triệu USD giúp các nước mới thoát khỏi xung đột, thanh toán các khoản nợ nước ngoài để tìm kiếm các khoản vay mới cho tái thiết kinh tế. AFDB đã thông qua khoản cho vay hơn 372 triệu USD dành cho phát triển kết cấu hạ tầng theo chương trình của Quan hệ đối tác mới vì sự phát triển của châu Phi (NEPAD) và 580 triệu USD cho các dự án phát triển khác.

Ngoài ra, cộng đồng quốc tế cũng đang nỗ lực giúp châu Phi thoát khỏi đói nghèo và lạc hậu. Theo Liên hợp quốc, Tổ chức Nông lương thế giới (FAO), WB, AFDB, trong thời gian tới, nông nghiệp vẫn là động lực phát triển của châu Phi. Các cơ quan Liên hợp quốc và châu Phi đã xây dựng Chương trình phát triển nông nghiệp toàn diện của châu Phi (CAADP) cùng 3 chương trình phát triển nông nghiệp ngắn hạn khác bao gồm: mở rộng diện tích sản xuất nông nghiệp; tăng nguồn cung cấp lương thực và giảm đói nghèo; cải thiện cơ sở hạ tầng nông thôn và nâng cao năng lực tiếp cận thị trường của nông dân. Về dài hạn, châu Phi sẽ thúc đẩy nghiên cứu nông nghiệp, ứng dụng khoa học công nghệ vào sản xuất nông nghiệp để tăng năng suất và hiệu quả chế biến nông sản.

Trong vòng đàm phán thương mại thế giới tổ chức tại Can-cun (11-2001), các nước châu Phi đã kêu gọi cộng đồng thế giới khai thác những nguồn nhân lực và tài nguyên của châu Phi; đồng thời qua đó, dành những lợi ích của thương mại thế giới thông qua việc châu Phi hội nhập vào nền kinh tế toàn cầu. Châu Phi là khu vực có tiềm năng lớn về dầu mỏ, đặc biệt là các nước Bắc Phi. Do vậy, các nước có dầu mỏ hy vọng sẽ thu được 200 tỉ USD nhờ xuất khẩu dầu mỏ trong thập niên đầu của thế kỷ XXI. Hiện nay, châu Phi đang tiến hành triển khai luật khai thác dầu mỏ, chính sách thu hút đầu tư nước ngoài, nâng cấp cơ sở hạ tầng như xây dựng đường ống dẫn dầu lớn xuyên lục địa... Nhiều tập đoàn dầu khí lớn của các nước phát triển đã đầu tư khai thác dầu mỏ tại châu Phi, điển hình là dự án đầu tư khai thác dầu của Mỹ trị giá 50 tỉ USD đến năm 2010. Ngoài ra, WB và Chương trình phát triển của Liên hợp quốc (UNDP) đã giúp châu Phi xây dựng Chương trình hỗ trợ quản lý năng lượng (ESMAP) nhằm tăng cường phối hợp các lĩnh vực năng lượng và phi năng lượng như giáo dục, y tế, nông nghiệp, viễn thông, môi trường... WB còn kêu gọi Mỹ gia hạn điều khoản ưu đãi đối với hàng dệt may của châu Phi theo Luật cơ hội và tăng trưởng dành cho châu Phi (AGOA);

cho phép hàng chục nước châu Phi được xuất khẩu tự do và miễn thuế một số mặt hàng, trong đó có hàng dệt may sang Mỹ. AGOA đã góp phần tạo ra 190.000 việc làm, đem lại 340 triệu USD đầu tư cho châu Phi. Với trên 1 tỉ USD xuất khẩu của các nước liên quan sang Mỹ, AGOA đã trở thành một yếu tố thúc đẩy châu Phi phát triển. Theo yêu cầu của WB, Mỹ đã quyết định gia hạn đạo luật này thêm 10 năm đến năm 2018 (trước đây hạn đến năm 2008).

Bên cạnh đó, Cộng đồng các nước có sử dụng tiếng Pháp đang nỗ lực góp phần vào sự phát triển của châu Phi. 51 nước thành viên (trong đó có 24 nước châu Phi) đã bàn đến các vấn đề hợp tác kinh tế, xóa đói giảm nghèo, bảo tồn sự đa dạng văn hóa. Trong 2 năm 2005 - 2006, Cộng đồng Pháp ngữ tăng cường trợ giúp các nước châu Phi đẩy mạnh công tác xóa mù chữ, hoàn thiện hệ thống giáo dục các cấp, tăng số lượng các trường chuyên nghiệp và kỹ thuật, phổ cập từng bước In-to-nét, hợp tác giáo dục đại học giữa các nước. Ngoài ra những vấn đề khác như hòa bình, an ninh, dân chủ, công lý, quyền con người... đều được coi là những nhân tố bảo đảm sự phát triển bền vững cho châu Phi.

Cùng với các châu lục khác, châu Á cũng đang có những giải pháp phát triển tối ưu nhất cho châu Phi. Tại diễn đàn quốc tế Tô-ky-ô về phát triển châu Phi lần thứ ba (TICAD III) tổ chức năm 2004, các nước đều hướng châu Phi vào việc thực hiện các Mục tiêu Thiên niên kỷ đến năm 2015 bao gồm: giảm một nửa đói nghèo, đạt được giáo dục tiểu học toàn diện, thúc đẩy chất lượng giới và quyền lợi cho phụ nữ, giảm 2/3 tỷ lệ trẻ em tử vong, cải thiện sức khỏe sinh sản, chặn đứng đại dịch HIV/AIDS, bảo vệ môi trường, phát triển các đối tác toàn cầu... Để thực hiện các mục tiêu này, châu Phi cần tới khoản viện trợ chiếm từ 20 - 30% GDP, tức là khoảng 25 tỉ USD/ năm. Đây là một nhiệm vụ rất lớn, đòi hỏi những nỗ lực từ người dân châu Phi và sự trợ giúp từ cộng đồng quốc tế. □